

Foto: Mike Binke

Beleidsplan

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

2023 - 2026

Inhoudsopgave

Inleiding	3	4.2 Vergunningen- en meldingenstrategie	17 t/m 19
Achtergrond	4 t/m 5	4.3 Toezichtstrategie, hoe controleert de gemeente?	19 t/m 21
Leeswijzer	6	4.4 Zaanse Handhavingsstrategie	22
1 Ontwikkelingen	7	4.4.1 Zaanse handhavingsinstrumenten, keuze uit	23
1.1.1. Analyse van inzichten Vergunningen	8	bestuursrecht of strafrecht	
1.1.2 Omgevingsanalyse	8	4.4.2 We gebruiken de Landelijke Handhaving Strategie	23 t/m 24
1.1.3 Evaluatie van het vorige beleidsplan	8	Omgevingswet (LHSO) bij overtredingen van (bestaande)	
2 Missie, Visie, en doelen	9	bouw en Ruimtelijke Ordening en brandveiligheid	
2.1 Doelstellingen	9	4.4.3 Handhaving van bijzondere taken	24
3 Prioriteiten	10	4.5 Gedoogstrategie	25
3.1 Bepalen van prioriteiten met wegingscriteria	10 t/m 11	5 Hoe voeren we beleid uit?	26 t/m 27
3.2 Overzicht van de VTH-taken met een hoge prioriteit	12 t/m 13	6 Evaluatie	28
4 Naleefstrategie	14		
4.1 Zaanse Preventiestrategie	14 t/m 16		

Inleiding

Als mensen thuis zijn, voelen ze zich veilig. Gemeente Zaanstad wil een thuis zijn voor alle inwoners en ondernemers. Een plek waar mensen zich veilig voelen, fluitend op de fiets naar het werk stappen, op elk moment van de dag een wandeling kunnen maken en met plezier recreëren. Niet alleen het eigen huis, maar ook de straat, buurt, wijk en de gemeente als geheel moeten voor alle inwoners een thuis zijn. Dat betekent dat wij ons hard maken voor veiligheid én leefbaarheid.

Eén keer per vier jaar maken wij hiervoor een beleidsplan. In dit plan staan de wettelijke taken en de prioriteiten waar we ons de komende jaren vooral op gaan richten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Voor de periode 2023-2026 richten wij ons, naast onze wettelijke taken op het tegengaan van ondermijning, de (overlastgevende) jeugd en veiligheid.

Eén ding staat voor ons als een paal boven water: wij willen een thuis bieden aan onze inwoners. Samen met hen willen wij werken aan veiligheid en leefbaarheid. Daarbij staan de grenzen van de rechtstaat fier overeind. Wij staan voor de regels en de wetten die daarbij horen. Binnen die kaders hebben onze inwoners alle ruimte om deze regio tot hun thuis te maken. Dat doen we door een betrokken, betrouwbare en zichtbare overheid te zijn.

Achtergrond

Waarom hebben we een beleidsplan nodig?

In de Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en wet Vergunningverlening, toezicht en handhaving staat dat we als gemeente een beleidsplan VTH moeten hebben. Die verplichting geldt alleen voor onze bouw, ruimtelijke ordening en brandveiligheid taken.

Als gemeente hebben we natuurlijk veel meer taken. Voor deze andere taken is er geen wettelijke verplichting om een beleidsplan te hebben. De meeste van onze VTH- taken vallen onder de sector Veiligheid Vergunningverlening en Handhaving. Als gemeente willen we laten zien wat we nog meer doen. Daarom nemen we al onze VTH-taken ook mee in dit plan.

Over welke taken hebben we het dan?

Als eerste hebben we het dan over onze vergunningverleningstaken.

We verlenen een omgevingsvergunning voor bouwen, wonen, monument, ruimte en milieu. We verlenen ook horeca vergunningen, parkeervergunningen en evenementen vergunningen. Ook voor het vervoeren van passagiers per boot verlenen wij een vergunning. Vergunningverleners beoordelen de aanvragen. Toezichthouders controleren of de aanvragers volgens de vergunning de activiteiten uitvoeren. Zij werken bij de afdelingen Vergunningen en Advies & Toezicht en vormen samen het Vergunningencentrum.

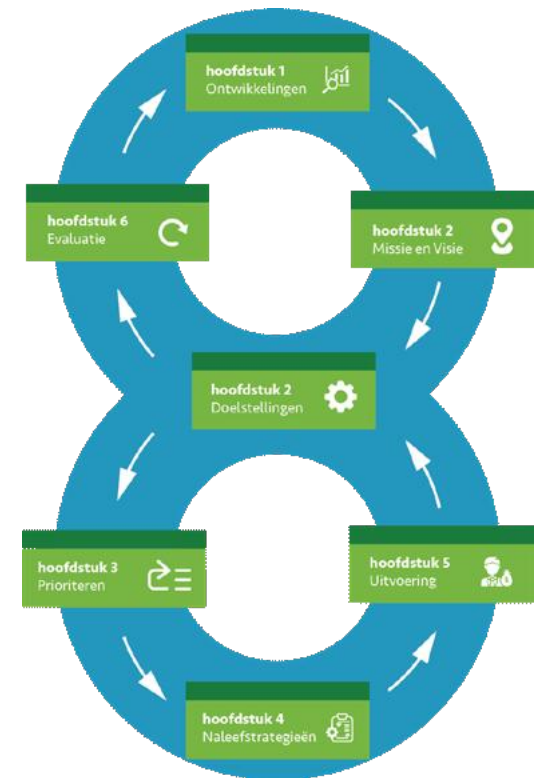
Als tweede en derde hebben we het over onze toezichtstaken en handhavingstaken. De juristen en toezichthouders bij de afdeling Gebruiktoezicht houden toezicht en handhaven op:

- *bouwen*
- *wonen*
- *ruimtelijke ordening*
- *brandveiligheid*
- *kinderopvang en*
- *horeca & ondermijning.*

De Buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) van afdeling Straattoezicht zorgen voor veiligheid en handhaving in de openbare ruimte. Zo handhaven zij op parkeeroverlast, honden en afval. De (boa's) en havenbeambten openen de bruggen en de sluizen. Zij houden toezicht op de beroeps- en recreatievaart. Zij vallen onder de afdeling Havens en Vaarwegen. De milieu en bodem taken voert de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) voor ons uit.

In dit beleidsplan volgen wij de 'BIG 8 cyclus'. Dit is een model dat de vorm van een 8 heeft. Als wij alle stappen volgen, maken wij een 'achtje'. Alle stappen vormen samen ons VTH-beleid.

In dit VTH-beleid geven wij de BIG 8 cyclus weer met afbeeldingen. Iedere afbeelding staat voor een stap in de 8. De cijfers in figuur 1 geven de hoofdstukken van dit beleid.

Figuur 1. Big 8

Wat is er in dit nieuwe beleidsplan anders dan het vorige beleidsplan?

Dit beleidsplan bestaat uit twee delen. Een algemeen deel en een bijlagenboek. In dit bijlagenboek staan alle wettelijke eisen en juridische richtlijnen. Voor de leesbaarheid van dit beleidsplan hebben we dat daarom opgenomen in een bijlagenboek. In het vorige plan stond alles in één document.

Het nieuwe beleidsplan heeft een looptijd van 4 jaar en geldt nog niet voor de Omgevingswet

Waarmee we niet vooraf zeggen dat de looptijd ook vier jaar is. De aankomende jaren verandert er veel. Het is nog niet duidelijk wanneer de Omgevingswet (Ow) en Wet Kwaliteitsborging voor bouwen (Wkb) in gaan (planning januari 2024). De invloed van deze wetten op onze taken hebben we nog niet helemaal uitgewerkt. Om die redenen hebben wij in dit beleidsplan deze wetten nog niet meegenomen. Het beleidsplan passen wij steeds aan als de veranderde wetten hierom vragen. Daarmee kan de looptijd korter zijn. Het beleidsplan is daarom een dynamisch document (verandert steeds).

Leeswijzer

In de leeswijzer laten we zien welk onderdeel van de BIG8 waar in de hoofdstukken van dit VTH-beleid staan. De blauwe woorden zijn de onderdelen van de BIG 8. De afbeeldingen komen in elke hoofdstuk terug in dit beleid.

Ontwikkelingen in hoofdstuk 1

Naast de Omgevingswet staan in dit hoofdstuk:

- De relevante ontwikkelingen voor deze beleidsperiode.
- De verbeterpunten uit de evaluatie van afgelopen beleidsperiode.

Naleefstrategieën in hoofdstuk 4

- Hoe wij ons werk uitvoeren staat beschreven in 5 strategieën: preventiestrategie (hoe voorkomen we overtredingen), vergunningenstrategie hoe verlenen we vergunningen) toezichtstrategie (controleren), sanctiestrategie (hoe handhaven) en gedoogstrategie (uitstellen van handhaving)
- In dit hoofdstuk koppelen we de prioriteiten aan de praktijk.
- De strategieën zijn verder uitgewerkt in werkprocessen.

Missie, visie & doelstellingen in hoofdstuk 2

- Het is wettelijk verplicht om een missie en visie op te nemen. Onze missie en visie is het zelfde als de missie en visie van de gemeente.
- Met de doelstellingen geven we richting aan ons jaarlijkse uitvoeringsprogramma. In dat programma nemen we specifieke acties op om de doelstellingen te behalen.

Uitvoering in hoofdstuk 5

- Om onze taken uit te voeren is capaciteit en geld nodig. In dit hoofdstuk maken we een koppeling naar de begroting.

Prioriteiten in hoofdstuk 3

- We hebben heel veel VTH-taken. We kunnen niet aan alle taken tegelijk aandacht geven. Daarom maken we keuzes in wat we wanneer doen.
- De keuzes in de taken maken we via een analyse.
- De uitkomst van de analyse is een overzicht in hoge, gemiddelde en lage prioriteiten. In het uitvoeringsprogramma maken we de koppeling tussen de prioriteiten en onze beschikbare en benodigde capaciteit.

Evaluatie in hoofdstuk 6

- Het laatste hoofdstuk sluiten we af met de evaluatie.
- Hierin beschrijven wij de methode voor de evaluatie van het VTH-beleid.
- Ook staat hier hoe we de doelen volgen (monitoren) en of het nodig is om de doelen bij te stellen.
- In ons jaarverslag gaan we daar verder op in.

1 Ontwikkelingen

Waarom hebben we een beleidsplan nodig?

Vanaf 2023 komen een aantal ontwikkelingen op de gemeente af.

Landelijke ontwikkelingen

Invoering van de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging bouwen

In de Omgevingswet komen 26 bestaande wetten samen.

Zo verdwijnen straks de

- *Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);*
- *Wet ruimtelijke ordening;*
- *Wet natuurbescherming;*
- *Waterwet.*

Ook het Activiteitenbesluit en het Bouwbesluit gaan hieronder vallen.

De bestaande bestemmingsplannen komen allemaal samen in één omgevingsplan.

Dit is een plan dat de gemeente heeft voor een bepaalde plek.

De (huidige) omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen is landelijk één van meest aangevraagde vergunningen. De Omgevingswet gaat daar verandering in brengen.

De omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen zoals wij die nu kennen onder de Wabo wordt in tweeën gesplitst. Er komen twee soorten vergunningen (1) een omgevingsvergunning voor een technische bouwactiviteit (bouwplan) en (2) een omgevingsvergunning voor een (bouw)omgevingsplanactiviteit (bestemmingsplan).

Wet Kwaliteitsborging bouwen (Wkb)

Het doel van de landelijke overheid is om de bouwkwaliteit te verbeteren.

Met de Wkb willen ze aan dit doel werken. De toezichthouders controleren niet¹ meer alle bouwwerken. Dit gaan kwaliteitsborgers doen.

In 2022 hebben we geoefend met de Omgevingswet en de Wkb via proefprojecten en omgevingstafels. Uit de oefeningen komt naar voren:

- *Wat we moeten regelen voor de werkprocessen en het beleid.*
- *Wat dit betekent voor de rol van vergunningverlener en toezichthouder.*
- *Wat dit betekent voor de opstelling van de gemeente richting de opdrachtgevers.*

Het is ook nodig dat we gaan bepalen bij welke risico's we nog zelf toezicht willen houden. Daarom gaan we kaders maken voor een risicobeoordeling.

We verwerken de specifieke onderdelen van locaties in een nieuw handhavings-, bouw- en sloopveiligheidsbeleid. De toezichthouders blijven toezichthouden op de omgevingsveiligheid.

Door alle veranderingen in de wet verandert het VTH-beleid en de processen voor V, T en H.

Gemeentelijke ontwikkelingen

In het coalitieakkoord staat dat het college goede dienstverlening en persoonlijk contact belangrijk vindt. De gemeente wil ook graag gebiedsgericht werken. De zes gemeentelijke opgaven¹ in een gebied, wijk of buurt spelen daarbij een belangrijk een rol. Zo kunnen we als gemeente keuzes maken en accenten leggen in de verschillende gebieden. Dit uitgangspunt betekent dat we ook onze wettelijke taken op deze manier gaan indelen. In de komende tijd krijgt dit binnen gemeente vorm. Zie verder bijlage 2.1 tot en met 2.4 in het bijlagenboek.

¹ Dit zijn zes onderwerpen waar wij als gemeente ons op richten. De onderwerpen zijn: veiligheid, gezondheid, duurzaamheid, verstedelijking, kansengelijkheid en economie.

Wettelijke regels

In de wet staat dat we als gemeente een aantal onderwerpen verplicht in een beleidsplan moeten opnemen. Het gaat dan om een analyse van inzichten, een omgevingsanalyse en een evaluatie.

1.1.1 Analyse van inzichten Vergunningen

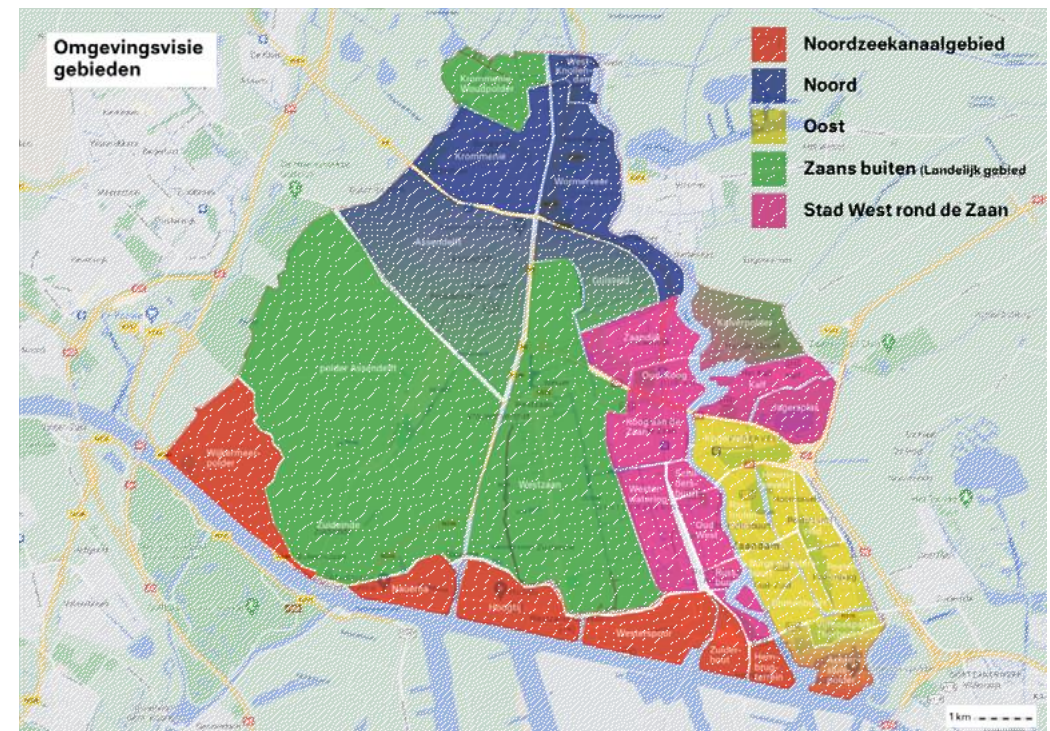
Dit is een overzicht van alle vergunningaanvragen. Waarbij we terug op de afgelopen beleidsperiode. We kijken ook vooruit door te voorspellen hoeveel vergunningaanvragen we kunnen verwachten. Zie bijlage 3 in het bijlagenboek voor de analyse van inzichten.

1.1.2 Omgevingsanalyse

Dit is een onderzoek van trends die van invloed kunnen zijn op de VTH-taken. In dit beleidsplan nemen we de vijf gebieden alvast mee. Zowel het werken in gebieden en de zes opgave (onderwerpen) betekent wat voor de uitvoering van de VTH-taken. Dit werken we de aankomende jaren verder uit. In bijlage 4 staat de omgevingsanalyse.

1.1.3 Evaluatie van het vorige beleidsplan

Een evaluatie is onderdeel van de wettelijk beleidscyclus. Ieder jaar maken we een verslag van afgelopen jaar. In dit verslag staat wat wij hebben gedaan van de activiteiten uit het Uitvoeringsprogramma VTH. Het verslag is een onderdeel van de jaarrekening van de gemeente. Omdat we een nieuw beleidsplan maken hoort daar een ook beleidsevaluatie bij. De doelen uit ons vorige beleidsplan hebben we allemaal gehaald. Zie bijlage 5 in het bijlagenboek voor de evaluatie van het vorige beleidsplan VTH.

Figuur 2. De vijf Zaanse gebieden

2 Missie, Visie en doelen

Het is ook verplicht om een missie en visie op te nemen. Onze missie en visie is hetzelfde als de missie en visie van de gemeente. Wij werken ook met deze missie, visie en gebruiken dezelfde kernwaarden.

Figuur 3. Missie en visie

2.1 Doelstellingen

Wij hebben doelen voor de komende beleidsperiode gemaakt. Deze doelen geven invulling aan de toekomstige ontwikkelingen, zoals de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Ook dragen zij bij aan de missie en visie. In figuur 4 staan onze vier doelen (wat willen we bereiken?). Bij de doelen horen onze activiteiten (wat gaan we daarvoor doen?). Als laatste staat wanneer we tevreden zijn (het gewenste resultaat).

Doelstellingen	Activiteiten	Gewenst resultaat
1. De komende beleidsperiode realiseren wij aangepaste werkwijzen en processen aan de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen.	1. Werkprocessen VTH aanpassen aan de Ow en Wkb en de implementatie van de nieuwe VTH-applicatie verder vormgeven.	1. We voldoen aan de wettelijke (minimale) eisen voor inwerking-treding van de Ow en Wkb.
2. De komende beleidsperiode realiseren wij een VTH-cyclus die voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen voor de uitvoering van de VTH-taken.	2. De VTH-taken uitvoeren zoals benoemd in dit VTH-beleid en bijbehorend uitvoeringsprogramma.	2. Het personeelsbestand blijft voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria (aantal mensen + opleidingsniveau)
3. De komende beleidsperiode realiseren wij de implementatie van uniforme uitvoering van werkzaamheden aan de hand van de risicoanalyse en prioriteiten.	3. De werkwijze prioritair werken inbedden in onze werkwijze en de medewerkers hierin begeleiden.	3. We uniform en de prioriteiten sturend zijn voor de tijdsbesteding aan de zaak.
4. De komende beleidsperiode realiseren wij de borging van de rechtsgelijkheid en draagvlak door een eenduidige strategie en werkwijze te hanteren op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.	4. De strategieën en werkwijze (zie bijlagenbundel) inbedden in onze werkwijze.	4. Het vanzelfsprekend is dat we werken volgens de afgesproken werkwijze en strategieën. We duidelijke en uniform werkafspraken en werkprocessen hebben.
5. De komende beleidsperiode realiseren we een goed werkende monitoring.	5. We spreken doelen af, benoemen indicatoren en we bouwen en ontwerpen een dashboard.	5. We een dashboard hebben voor het digitaal monitoren van de VTH-taken.

Figuur 4. doelen

In bijlage 6 staat een verdere uitwerking van de doelen.

3 Prioriteiten

We zijn als Zaanstad verantwoordelijk voor de uitvoering van veel toezicht- en handhavingstaken. De meeste taken staan in verschillende wet- en regelgeving. Daardoor moeten we die dan ook altijd uitvoeren. Gezien de omvang van de taken kunnen we niet aan alles evenveel aandacht geven.

Met de medewerkers en financiële middelen is het niet mogelijk om alles:

- *100% te toetsen*
- *overal tegelijk toezicht op te houden of*
- *meteen handhavend op te treden*

Er is altijd meer vraag naar toezicht en handhaving dan wij als gemeente kunnen bieden. We moeten daarom keuzes maken welke taken we meer en minder aandacht geven. Dit brengt ook een aantal nadelen met zich mee:

- *Niet alles toetsen en controleren we even vaak.*
- *Bij overtredingen volgt niet in alle gevallen handhaving. In sommige gevallen blijft het bij een verzoek om vrijwillig een einde te maken aan de overtreding. Hoe we onze keuzes hebben gemaakt en welke taken prioriteit krijgen, staat hieronder uitgelegd.*

3.1 Bepalen van prioriteiten met wegingscriteria

Inzicht in het gemeentelijk takenpakket

Om prioriteiten te kunnen bepalen, hebben we alle taken in beeld gebracht. We hebben de taken verdeeld naar onderwerpen. Vervolgens hebben we een analyse uitgevoerd voor alle toezicht- en handhavingstaken. We hebben steeds voor de taken een aantal vragen beantwoord.

Analyse (onderzoek) van effecten van de taken

- *Is de taak een **wettelijke taak**?*
- *Is de taak een **bestuurlijke speerpunt** of is er voor de taak **beleid** gemaakt?*
- *Ontvangen we veel meldingen over deze taak?*
- *Is de **(Omgeving)veiligheid** in gevaar wanneer we er geen of (weinig) toezicht op houden?*
- *Heeft de taak iets te maken met de **6 opgaven**: veiligheid, gezondheid, verstedelijking, duurzaamheid, kansengelijkheid en economie?*
- *Draagt de taak bij de aan **Organisatieontwikkeling of gebiedsgericht werken**?*
- *Kunnen we met de taak beter, makkelijker samenwerken binnen processen en bijdragen aan de nieuwe werkwijze.*
- *Draagt de taak bij aan **Dienstverlening**. We hebben het dan over samenwerking met onze ketenpartners en aandacht voor onze inwoners.*

Als we een vraag voor taak met ja konden beantwoorden kreeg deze taak een X. Het aantal kruisje bepaald de effectscore van de taak. Medewerkers hebben met hun kennis en ervaring de analyse gemaakt. Alle taken hebben een score gekregen. Taken die we volgens de wet moeten uitvoeren hebben automatisch een hoge prioriteit gekregen. De weging en uiteindelijk score speelt hierbij geen rol. Bij andere taken is de weging belangrijk voor de uiteindelijke score. Op de volgende pagina's staan de prioriteiten.

Inwoners hebben we gevraagd aan welke taken wij meer aandacht moeten geven. Om de aandachtspunten voor dit beleidsplan op te halen zijn gesprekken gevoerd met wijkmanagers, wijkboa's en bewonersgroepen. Via een mini-enquête hebben de boa's gesprekken gevoerd met inwoners. Ook de meldingen van inwoners geven ons inzicht in taken die meer aandacht vragen. Op deze manier hebben we onderwerpen opgehaald die in wijken meer of minder aandacht moeten krijgen. Zie bijlage 7 van het bijlagenboek voor een overzicht. De aandachtspunten gaan we gebruiken in de wijkindeling van de boa's.

Naast deze gesprekken hebben we de inwoners ook op een andere manier betrokken. Dat hebben we gedaan via een online vragenlijst (enquête). Inwoners konden zo laten weten welke taken of thema's volgens hen extra aandacht moeten krijgen. In Zaanstad hebben we een bewonerspanel (Zaanpanel) die de enquêtes van de gemeente invullen. Naast de leden van het bewonerspanel konden alle inwoners via onze website ook de enquête invullen. Ook ondernemers hebben we gewezen op de online vragenlijst. Inwoners en ondernemers kregen zo de kans om invloed uit te oefenen welke taken prioriteit moeten krijgen.

Voor 34 toezichts- en handhavingstaken konden de inwoners aangeven hoe belangrijk of onbelangrijk zij een taak vonden. Deze scores zijn omgezet in rapportcijfers.

Op bijvoorbeeld de vraag welke van de 4 thema's vindt je het meest belangrijkste, kwam naar voren:

1. openbare ruimte (overlast/parkeren/(zwerf) afval/honden)
2. bouwen, wonen en ruimtelijke ordening
3. horeca en evenementen
4. het water (op naleving van de regels)

Aan de enquête hebben in totaal 1.887 inwoners van Zaanstad meegedaan. Bij de resultaten is geen onderscheid gemaakt tussen ondernemers en inwoners.

Waarop moet de gemeente toezicht houden en handhaven?

Laat het ons weten!

De Zaanse handhavers werken elke dag aan onze veiligheid. Veel van hun taken zijn voor de gemeente wettelijk verplicht. Het is wel mogelijk dat wij aan de ene taak wat meer aandacht geven dan aan de andere. U kunt aangeven welke dat volgens u moeten zijn. Waarop moeten wij (meer) handhaven en toezicht houden?

Heeft u wensen, vult u dan de vragenlijst in op www.zaanstad.nl, zoekterm: onderzoek VTH of scan de QR-code. De vragenlijst bestaat uit een aantal thema's. Geef binnen de thema's aan hoe belangrijk u iedere taak vindt. Invullen kan tot en met 9 november.

- bouwen en wonen;
- horeca;
- kinderopvang;
- parkeren;
- Havens & Vaarwegen.

Wat doen we met de ingevulde formulieren?

De gemeente Zaanstad is verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen en het houden van toezicht en handhaven op onder andere:

Foto: Pascal Fielmich

Deze verantwoordelijkheden staan in het huidige beleidsplan. Dat geldt nog tot eind 2022. De gemeente werkt aan een nieuw beleidsplan voor de periode 2023-2026. Daarin nemen we uw wensen mee. Het beleidsplan 2022 vindt u op www.zaanstad.nl, zoekterm: handhavingsprogramma.

Meer weten over onze handhavers?

Wilt u meer weten over wat onze handhavers doen? Kijk dan naar de filmpjes op www.BuitengewoonZaanstad.nl, zoekterm: boa.

Score en prioriteiten

De score van onze eigen analyse en het rapportcijfer van de inwoners en ondernemers bepalen samen de prioriteit. Afhankelijk van de score heeft de taak een prioriteit gekregen. We hebben drie prioriteiten hoog, gemiddeld en laag. Zie bijlage 8 voor een overzicht van analyse en alle prioriteiten.

In de bijlage is ook goed te zien welke invloed de keuzes van de inwoners hebben gehad. Uit het overzicht blijkt dat de bewoners voornamelijk de prioriteiten hebben verhoogd en nauwelijks verlaagd. Dankzij de raadpleging en gesprekken met inwoners hebben die taken soms een hogere score gekregen. In de volgende paragraaf laten we alleen de hoog geprioriteerde taken per thema zien. Toekomstige ontwikkelingen en actualiteiten kunnen van invloed zijn op de prioriteiten.

3.2 Overzicht van de VTH-taken met een hoge prioriteit

De hoge prioriteiten in het VTH beleidsplan bestaan uit wettelijke taken en taken die vanwege veiligheidsrisico's, ondermijning en leefbaarheid een impact kunnen hebben als ze zich voordoen.

De wettelijke taken hebben altijd onze prioriteit. Zo zijn we o.a. verplicht om vergunningaanvragen en meldingen te behandelen. Constructies van bouw activiteiten te beoordelen. Bouwinspecties uit te voeren op nieuwbouwactiviteiten en sloopwerkzaamheden. Aanvragen te toetsen op het bestemmingsplan en welstandeisen. Controleren op brandveilig gebruik van bouwwerken² etc. Daarnaast pakken we in ieder taakgebied handhavingsverzoeken op. Ook beantwoorden wij artikel 51 vragen, technische vragen en moties. En behandelen we verzoeken van de Wet Open Overheid.

Op de volgende pagina staan de staan tabellen met de hoge prioriteiten die NIET als wettelijke taak zijn aangemerkt. Naast deze prioriteiten voegen we hier ook nog twee taken met een gemiddelde prioriteit toe aan de hoge prioriteiten. Dit zijn taken die vanwege veiligheidsrisico's, ondermijning, gezondheid en leefbaarheid een impact kunnen hebben als ze zich voordoen.

Deze taken zijn:

- *registratieplicht pleziervaart (vignetten) en*
- *landelijke projecten (zoals schimmige schuren/doorlichten bedrijventerreinen/ inventarisatie agrarische bebouwing).*

²We hebben de prioriteiten van brandveiligheid op een andere manier bepaald, dan dat we bij de andere taken hebben gedaan. Hoe we dat hebben gedaan staat in bijlage 9 in het bijlagenboek.

Bestaande Bouw en Ruimtelijke Ordening

Illegale woonactiviteiten (kamerverhuur, splitsing woningen en bedrijventerrein)

In het Pactgebied: huisvestingsvergunning op basis van Huisvestingsverordening

Aanpak wijkgerichte overlast

Toezicht (illegale) funderingen (illegaal funderingsherstel, zakkingsnelheid en schouwen)

Ondermijning

Pact Poelenburg

Woonoverlast (controle op illegale bewoning, adressen controle door team wijkgerichte overlast)

Illegale woonactiviteiten (kamerverhuur, splitsing van woningen, bedrijventerrein, en BAG)

Project glazenwassers

Vergunningen

Crisis dossiers en ondersteunen bij politiek gevoelige dossiers/aanvragen. Bijvoorbeeld scholen, grotere bouwprojecten, huisvestingsvragen

Taakstelling Huisvesting statushouders

Controle voorontwerp bestemmingsplan (omgevingsplan)

Openbaar water

Begeleiding evenementen op het water

Gebruik generator en walstoom

Openbare ruimte

Pact Poelenburg (tegengaan van afvaldumpingen in de wijk, handhaving hinderlijke uitstallingen, handhaving diverse leefbaarheidsproblemen in de wijk)

Jeugdoverlast

Toezicht evenementen A en B

Verkeerd aanbieden van huishoudelijk afval en grof huisvuil en dumpen van asbest/chemisch en zwerfafval

Bouwinspectie nieuwbouw

Toetsen omgevingstafel aanvragen op omgevingsveiligheid en locatie specifieke eisen

Toezicht op specifieke voorwaarden in de omgevingsvergunning (parkeren, geurfilters etc.)

Plantoetsing

Toetsen omgevingstafel aanvragen in de voorfase aan het bestemmingsplan (straks omgevingsplan)

Adviseren op wijzigingen op bestemmingsplan (omgevingsplan)

Controle voorontwerp bestemmingsplan (omgevingsplan)

4 Naleefstrategie

Voor een schone, veilige, gezonde en duurzame leefomgeving is het belangrijk dat iedereen in Zaanstad de regels volgt. We kunnen als gemeente hen daarbij helpen. Dat doen we door duidelijk te maken:

- *Wat de regels zijn;*
- *Waarom ze er zijn;*
- *Hoe we erop controleren.*

Hoe wij dat doen staat in de Zaanse nalevingsstrategie.

Figuur 5. Zaanse nalevingstrategie

In Zaanstad kiezen we voor een naleefstrategie die goed gedrag aanmoedigt. We richten ons bewust op preventie door in gesprek te gaan met onze inwoners en ondernemers. Natuurlijk neemt dit niet weg dat wij doorpakken daar waar nodig is. Daarbij staat eigen verantwoordelijkheid en het geven van voorlichting centraal.

4.1 Zaanse Preventiestrategie

Dit is een strategie waarin staat hoe wij iedereen willen stimuleren zich aan de regels te houden. Wat we hiervoor gebruiken staat hieronder.

- *We zetten voorlichting in zodat iedereen de (nieuwe) regels weet*

Pas als regels en wetten bekend zijn, kan iedereen zich eraan houden.

Om dat voor elkaar te krijgen geven we voorlichting. Hiervoor gebruiken we de gemeentelijke website. Maar ook Instagram, Facebook en Twitter zetten we in. Verplaatst de doelgroep de komende jaren naar een ander platform dan sluiten we hier waar mogelijk op aan. Zo vertellen de boa's over hun werk en de regels in filmpjes op de website. Via Instagram 'Handhavingzaanstad' laten de boa's ook zien wat zij iedere dag meemaken. De boa's organiseren bijvoorbeeld ook koffie-uurtjes in de wijk of een meeloopdag. Ook geven zij les aan basisschoolleerlingen over de thema's verkeersveiligheid, bruggen en zwemmen in de Zaan.

- *Toezichthouders en boa's zijn aanspreekbaar en zichtbaar aanwezig in de gebieden en wijken.*

De boa's en toezichthouders zijn voor hun werk overal aanwezig in Zaanstad. Zij kunnen natuurlijk niet overal tegelijk aanwezig zijn.

- *Onze vergunningverleners en toezichthouders geven ook voorlichting*

Tijdens hun contact met inwoners en bedrijven leggen zij de regels uit.

- *We zetten Mediation in om tot oplossingen te komen en/of ruzies te voorkomen*

Hiermee proberen we mogelijke juridische processen te voorkomen.

- *We laten het resultaat zien van de toezicht en handhavingsactiviteiten*

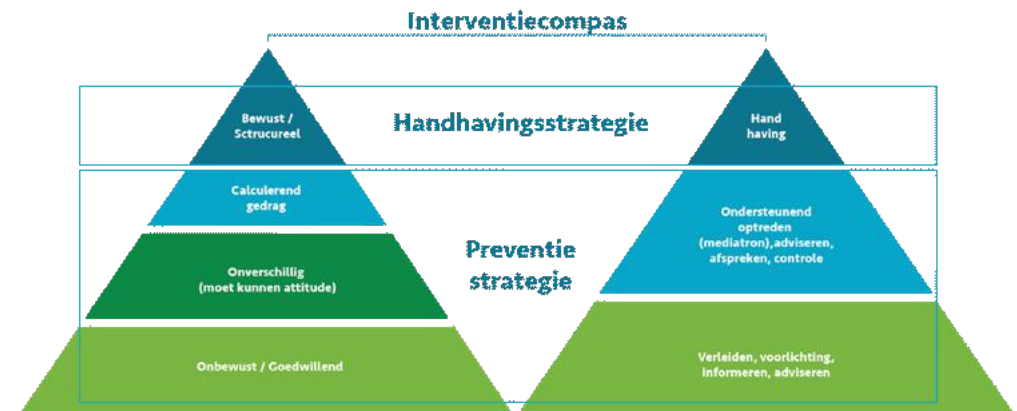
We plaatsen bijvoorbeeld een bericht dat we een woning hebben gesloten i.v.m. hennepkwekerij. Zo is het gevolg van de regelgeving duidelijk.

- *We ondersteunen de inzet van Buurtpreventieteams*

We gaan deze beleidsperiode door om de buurtpreventieteams te helpen om uit te breiden naar alle Zaanse wijken. Een buurtpreventieteam is een groep bewoners uit een buurt die samen regelmatig door hun eigen buurt lopen. Dit doen zij vanuit een gevoel medeverantwoordelijk te zijn voor de leefbaarheid en veiligheid in hun eigen buurt. Het buurtpreventieteam spreekt bewoners aan om met zijn allen te letten op verdachte situaties. De buurtpreventieteams zijn onze extra 'ogen' in de openbare ruimte.

- *Bij toezicht en handhaving richten wij ons op het informeren en het maken van afspraken met overtreiders*

Waar preventie niet werkt is controle en handhaven een volgende dat we inzetten. Het gedrag van de overtreder is hierbij steeds bepalend hoe wij als gemeente reageren.

Figuur 6. Nalevingspiramide gedrag overtreders

Interventiepiramide

Invloed preventie en handhaving op het wel of niet naleven door mensen

Je kunt het gedrag van mensen ondervinden in vier type overtreiders (linker piramide) manieren die we kunnen inzetten (rechter piramide).

De preventiestrategie richt zich vooral op de onderste lagen van de beide piramides. Dit zijn de onbewuste/ goedwillende en onverschillige overtreiders. Deze groepen staan het meeste open voor gedragsbeïnvloeding.

Bij mensen die onbewust regels overtreden, kan voorlichting helpen. Ook kunnen wij hun onbewust verleiden zodat zij hun gedrag aanpassen. Dit laatste heet nudging. We gebruiken hiervoor o.a. de voorbeelden die het Interventiekompas geeft.

Een kleinere groep zal toch door de pakkans en sanctie een afweging maken of overtreden loont. Voor deze groep kan een preventieve aanpak soms ook werken. Door voorlichting te geven over bijvoorbeeld de sanctie. Bij mensen die bewust of regelmatig de regels overtreden, is handhaven de enige manier. Zie bijlage 10 welke manieren we als Zaanstad inzetten bij verschillende type overtreders.

Foto: Pascal Fielmich

Interventiekompas kort samengevat

Dit is een digitaal instrument waarmee je in een paar stappen analyseert waarom een bepaalde groep zich niet aan de regels houdt. Je onderzoekt via vragen welk gedrag een rol speelt. Het kompas geeft voorbeelden hoe je gewenst gedrag kunt stimuleren.

Vier type overtreders

1. *Goedwillend*

Zij overtreden de regels per ongeluk en zijn zich niet bewust van de wet- en regelgeving. Zij maken uit eigen beweging een einde aan de overtredingen.

2. *Moet kunnen/onverschillige houding*

Zij tonen niet direct berouw voor het overtreden 'moeten kunnen', 'ze niemand tot last zijn'. Ze vinden hun eigen belang zwaarder wegen dan het algemene belang.

3. *Calculerend*

Kennen de wet- en regelgeving en overtreden bewust. Overtuiging 'naleven kost veel, ik doe het wel als ze langskomen!'

4. *Notoir (Bewust en/of structureel) en/of crimineel*

Zij zijn zich bewust van de wet- en regelgeving. Overtreden willens en wetens en nemen bewust het risico om gepakt te worden. Onder dit type vallen ook situaties waarbij sprake is (vermoedens van) fraude, oplichting, ondermijning, witwassen of andere criminele praktijken.

4.2 Vergunningen- en meldingenstrategie

Tot onze wettelijke taak hoort ook het verlenen van vergunningen en behandelen van meldingen. Hoe we dat doen staat in deze vergunningenstrategie. De juridische basis voor het verlenen van vergunningen staat in landelijke wetgeving. Nu nog de Wabo en straks de Omgevingswet en Wkb. Een aanvraag omgevingsvergunning toetsen we (afhankelijk van de van activiteiten) aan:

- *het bestemmingsplan;*
- *de welstandscriteria uit de welstandnota;*
- *het Bouwbesluit;*
- *de Verordening Fysieke Leefomgeving.*

Vergunningverlening is vooral gericht op het voorkomen van incomplete aanvragen

We willen mensen meer ondersteunen bij het aanvragen van vergunningen en bij hun initiatieven (idee). We gaan in Zaanstad werken met verschillende soorten overleggen (tafels). Afhankelijk van het idee of aanvraag komt de aanvrager eerst bij een intake tafel (beoordelen of we een vergunning kunnen verlenen³). Vervolgens komt de aanvragen bij een omgevingstafel (bepalen of we een vergunning kunnen verlenen voor het initiatief).

Ruimte voor eigen ideeën (initiatief)

Natuurlijk blijft het aanvragen van een vergunning de verantwoordelijkheid van de aanvrager. We moedigen diegene aan om:

- *Via het Omgevingsloket) na te gaan of een idee vergunningsvrij is of dat daarvoor een omgevingsvergunning nodig is.*
- *Te komen tot goed uitgewerkte en complete aanvragen en/of meldingen.*
- *Te komen tot haalbare aanvragen, zodat we die niet meteen hoeven te weigeren.*

Pas wanneer een aanvraag voldoet aan alle regelgeving, kunnen we een gevraagde omgevingsvergunning verlenen.

Foto: Pascal Walvisch

³ In 2023 starten we met de intake- en de omgevingstafel.

Toets niveaus voor het beoordelen van vergunningaanvragen en het toetsen van meldingen

Voor de vergunningverlener is het niet te doen om alle aanvragen volledig te controleren of te toetsen. Daar is gewoonweg niet voldoende capaciteit voor. We houden aanvragen en meldingen langs vijf toets niveaus. In de tabel hieronder staan de vijf niveaus. Bij de niveaus gaan we uit van 'opbouwen van vertrouwen'. Afhankelijk van het vertrouwen dat de vergunningverlener heeft kunnen zij het niveau van toetsen

Niveau	Toets	Omschrijving
4	Integraal	Controle van alle aspecten. Alles volledig na rekenen of na meten
3	Representatief	Controle door alle onderdelen diepgaand en in onderlinge samenhang te toetsen/beoordelen. Van ieder te toetsen aspect gaan de vergunningsverleners na of de uitgangspunten juist zijn. En controleren zij de uitkomsten.
2	Intensief (Volledige toets)	Controle van de belangrijkste onderdelen. Van ieder te toetsen aspecten gaan de vergunningsverleners na of de uitgangspunten juist zijn. De belangrijkste onderdelen van de vergunning of melding controleren de vergunningsverleners of rekenen zij na.
1	Beperkt Sneltoets	Controle of de uitgangspunten kloppen of de stukken zoals de tekening, rapporten en andere documenten.
0	Geen	Het onderdeel is volgens wet- en regelgeving niet belangrijk. Geen controle.

Intrekken vergunningen

Diegenen die een vergunning aanvragen kunnen hun vergunning laten intrekken (stop zetten). Dit kunnen zij doen wanneer de (bouw)werkzaamheden nog niet zijn gestart. Wij kunnen ook zelf de vergunning intrekken. Daarmee voorkomen wij dat iemand werkzaamheden uitvoert met verouderde wet- en regelgeving. De procedure tot stop zetten start in principe drie jaar na het onherroepelijk worden van het besluit. Dit betekent dat wij het besluit tot het stop zetten van de vergunning niet meer veranderen. De termijn bepalen we uiteindelijk steeds voor iedere situatie.

In bijlage 11 staat een verdere uitleg van de toetsingsniveaus en toetsingscriteria.

4.3 Toezichtstrategie, hoe controleert de gemeente?

'Vriendelijk waar het kan, streng waar het moet'

Door het houden van toezicht, sporen we overtredingen en illegale activiteiten op. We gaan ervan uit dat van het houden van toezicht een preventieve werking uit gaat. In de meeste gevallen komen we op een vriendelijke manier tot oplossingen. Lukt dat niet, dan 'pakken we door'.

Toezicht stemmen we af op de risico's en op het gedrag. Overtredingen door onwetendheid vragen om een andere aanpak dan overtredingen door bewust gedrag.

'Minder toezicht waar mogelijk – Meer toezicht waar nodig'

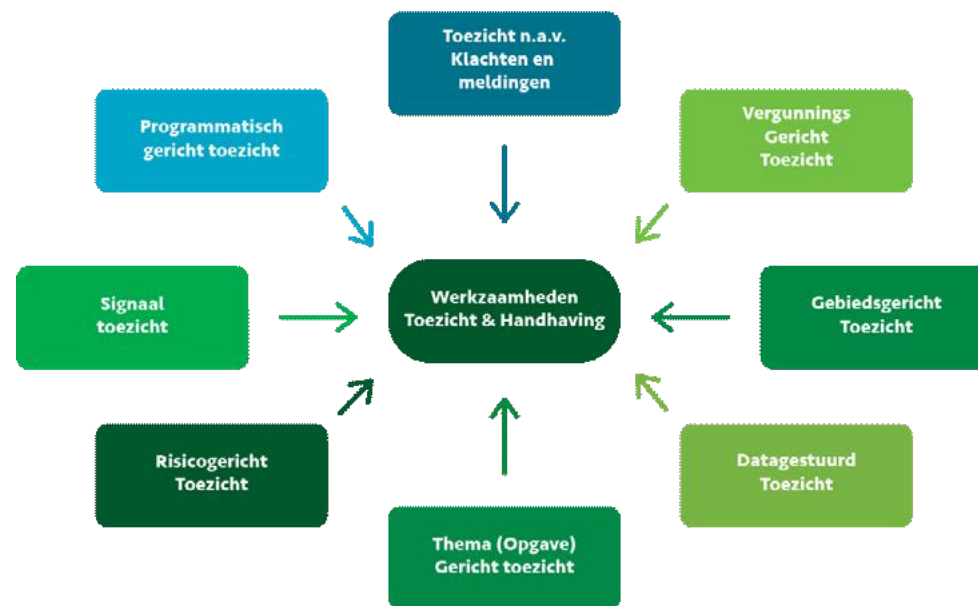
Hoe meer iemand zich aan de regels houdt hoe minder we diegene controleren (bonus). Hoe vaker iemand zich niet aan de regels houdt hoe meer we diegene controleren (malus).

In het figuur hiernaast staan de soorten toezicht die toezichthouders en boa's kunnen inzetten. Voor een uitgebreide beschrijving van de soorten controles zie bijlagen 12.

Grofweg maken wij onderscheid tussen;

- actief toezicht (planmatig);
- passief toezicht (naar aanleiding van meldingen;
- handhavingsverzoeken) en
- gebieds- en/of informatiegericht toezicht.

De toezichthouders voeren toezicht uit op verleende vergunningen, meldingen en andere toestemmingen. Zij houden integraal en risicogericht toezicht en werken daarbij samen met andere handhavingspartners. Prioriteiten bepalen de intensiteit van het toezicht. Hoe hoger de prioriteit, hoe hoger de controlefrequentie en hoe gedetailleerder de controle.

Figuur 7. Soorten toezicht

De toezichthouders nieuwbouw en bestaande bouw zijn alert op ondermijning en sociale problematiek. Soms vermoeden zij dat achter een overtreding een andere problematiek zit. Denk bijvoorbeeld aan een burenruzie. De toezichthouders wijzen hen dan op de mogelijkheden van buurtbemiddeling of mediation. Soms zien zij ook dat het gebruik net even anders is dan dat de vergunning en bestemmingsplan toestaan. Dan kan er ook misschien ook sprake zijn van ondermijning.

Risicogericht Toezicht, hoe doen we dat?

Hoe gedetailleerd de toezichthouder toezicht houdt hangt af van de prioriteit die een taak heeft gekregen. Deze prioritering staat in bijlage 8. Voorop staat dat de gemeente op alle prioriteiten toezicht houdt. De intensiteit van het toezicht is echter verschillend. Hoe hoger de prioriteit hoe actiever we toezicht houden. Voor alle duidelijkheid: op handhavingsverzoek houden we altijd toezicht. De heersende jurisprudentie is hier duidelijk over. Bij meldingen bestaande bouw is de prioriteit bepalend wanneer we handhaven.

In de tabel hieronder staat hoe toezicht op de prioriteiten bijna altijd plaatsvindt. Niet alle taken lenen zich voor deze werkwijze. Voor die taken volgen we deze toezichtstrategie niet.⁴

Prioriteit Taak	Mate van toezicht
Hoog	(Actief) Toezicht op de naleving van de geldende regels. Integrale controle op alle bouwaspecten. Via surveillance, waarnemingen ter plekke of bureau onderzoek (luchtfoto's etc.). Ook kunnen we deze taken projectmatig oppakken.
Gemiddeld	Het toezicht is minder intensief en is vooral gebieds- en steekproef-gewijs. Zowel door gerichte controles als door surveillance.
Laag	Beperkte inzet van capaciteit. In principe controleren we allen naar aanleiding van meldingen of handhavingsverzoeken. Toezicht kunnen we bij deze taken ook projectmatig / thematisch uitvoeren.

⁴Bijvoorbeeld adviestaken

Controle van nieuwe bouwwerken

De toezichthouders nieuwbouw controleren tijdens de bouw. Binnen de prioriteiten maken zij nog onderscheid in het soort bouwwerk of soort functie dat het bouwwerk heeft. De toezichthouders gebruiken 4 verschillende controle niveaus. In de tabel rechts staan de verschillende controle niveaus.

De boa's zetten we in via verzamelde informatie en gegevens

We verzamelen van informatie via:

- (overlast) meldingen van inwoners, ondernemers en organisaties;
- (interne) inzetverzoeken.

Zo zetten we de boa's in waar zij nodig zijn. De boa's krijgen een route en een lijst met de te bezoeken "hotspots" en adressen per wijk/ gebied. Soms komen boa's iets tegen wat zij zelf niet mogen oppakken. Dan geven zij dit signaal door binnen de gemeente. Zo slaan wij drie vliegen in één klap:

1. We gaan doelgericht te werk;
2. We zijn zichtbaar aanwezig;
3. We pikken signalen van ondermijning op.

Niveau	Controle	Omschrijving	Soorten bouwwerken functies
4	Integraal	Controleren of er volgens de vergunning is gebouwd en/of en is gerealiseerd. Controle op alle onderdelen van het Bouwbesluit 2012 / BBL, Inclusief omgevingsveiligheid bouw- en sloop.	Onderwijsfunctie grote bedrijfspanden CC2, bouwwerken geen gebouw zijnde CC2 en CC3, bijeenkomstfunctie, cel functie, funderingen, appartementen, logiesfuncties, gezondheidszorgfunctie, grond gebonden woningen.
3	Repre-sentatief (hoofdpijnen)	Controleren of er volgens de vergunning is gebouwd en/of en is gerealiseerd. Tijdens het bouwen houden de toezichthouders begeleidende gesprekken. Zij controleren op belangrijkste aspecten zoals: veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid, milieu, installaties, omgevingsveiligheid bouw- en sloop	Overige functies zoals: bedrijfspanden CC1 en infrastructureel werk.
2	Intensief	Controleren of op hoofdpijnen volgens de vergunning is gebouwd en/of is gerealiseerd. Voorafgaand en tijdens het bouwen hebben de toezichthouders begeleidende gesprekken. Ze controleren op de belangrijkste onderdelen. De nadruk van de controle ligt op constructie- en Brandveiligheid. Bij sloop is dat veelal omgevingsveiligheid en hinder.	Overige functies.
1	Beperkt Sneltoets	Controleren of er volgens de vergunning is gebouwd en/of en is gerealiseerd. Op basis van meldingen bepalen de toezichthouders de intensiviteit en hoeveelheid inspecties.	Bouwwerken geen gebouw zijnde; (kleine) veranderingen aan woningen; dakkapellen en aan- en uitbouwen.

4.4 Zaanse Handhavingsstrategie

*Een manier waarin wij beschrijven hoe wij een einde maken aan overtredingen.
Hoe wij dat doen en wat we hiervoor o.a. gebruiken staat in deze handhavingsstrategie.*

Als een overtreder de overtreding niet stopt, moeten overheden handhaven. Dat is wettelijk zo bepaald. Deze 'beginselplicht tot handhaving' staat in verschillende bijzondere wetten. Zoals in de Algemene wet bestuursrecht. Dit volgt vaak ook na een uitspraak van de rechtbank (jurisprudentie).

We hebben als gemeente de mogelijkheid om prioriteiten te stellen waar we onze medewerkers op inzetten. Er zijn namelijk grenzen aan ons handhavend optreden. Onze (juridische) handhavingscapaciteit is beperkt.

4.4.1 Zaanse handhavingsinstrumenten, keuze uit bestuursrecht of strafrecht

Bij overtredingen van de Wabo (straks Omgevingswet) kiezen we voor bestuursrecht. We hebben als gemeente dan de keuze uit:

- opleggen van een last onder bestuursdwang. *De gemeente lost zelf de overtreding op en de kosten zijn voor de overtreder;*
 - opleggen en innen van een last onder dwangsom (geldbedrag);
 - het sluiten van een woning (o.a. bij ontdekking van een hennepkwekerij);
 - bouwstop (niet verder mogen bouwen);
 - intrekken (stop zetten) van een vergunning.
- Maar ook de bestuurlijke boete en een mondelinge waarschuwing zijn hulpmiddelen (sanctie instrumenten) die we kunnen inzetten.*

Voordat we de overtreder straf opleggen, kijken we eerst of we de overtreding legaal kunnen maken (legaliseren). Vaak betekent dat we dan onderzoeken of we voor de activiteit toch nog een omgevingsvergunning (toestemming) kunnen verlenen.

Bij overlast in de openbare ruimte en het water kiezen we voor het strafrecht.

We hebben als gemeente dan de keuze uit:

- (bestuurlijke) strafbeschikking (boete die het Centraal Justitieel Incassobureau ontvangt);
- het proces-verbaal (boete die de gemeente ontvangt).

Zie bijlage 13.1 in het bijlagenboek.

⁵ Straf die we een overtreder opleggen.

4.4.2 We gebruiken de Landelijke Handhaving Strategie Omgevingswet (LHSO) bij overtredingen van (bestaande) bouw en Ruimtelijke Ordening en brandveiligheid

Voor de sancties⁵ sluit de gemeente zoveel mogelijk aan bij de [landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht](#). De LHSO gaat uit van één en dezelfde beoordeling van een situatie waarin een overtreding is gezien. Die beoordeling vindt bij elke overtreding op dezelfde manier plaats. De strategie gebruikt hiervoor een aantal voorwaarden. Dat zijn: de ernst van een overtreding en het gedrag van de overtreder. Het resultaat van die beoordeling bepaalt hoe wij handhavingprocedure in zetten.

We moeten als gemeente de LSHO verplicht gebruiken voor de basistaken milieu en bodem. De controle op die taken doet de Omgevingsdienst NZKG voor ons.

De landelijke handhavingsstrategie staat in het [regionale uniform uitvoerings- en handhavingbeleid OD NZKG](#).

Wij gebruiken de Landelijke Handhaving Strategie Omgevingsrecht als richtlijn voor de overtredingen van de Wabo en het Bouwbesluit. (Later gebruiken we die voor de Omgevingswet). De LHSO is eigenlijk niets anders dan een matrix (zie hiernaast). Aan de bovenkant staan de soort overtreders. Aan de linkerkant staat het effect van de overtreding (van vrijwel nihil naar zeer ernstig). Omdat elke overtreding anders is, is de handhavingpraktijk (en daarmee de uitwerking van de sanctiestrategie) verschillend.

De toezichthouders van de VrZW maken naast deze matrix, ook gebruik van de landelijk methode PreVap en het landelijke Programma Risicogerichtheid. Dit programma is nog volop in ontwikkeling en komt met een gezamenlijke benadering voor veiligheidsrisico's.

(Mogelijke) gevolgen overtredingen zijn	Gedrag van overtreder is			
	Goedwillend (onbedoeld/meewerkend)	Onverschillig (moet kunnen)	Calculerend (bewust belemerd en of risico nemen)	Bewust en/of structureel en/of crimineel (fraude/oplichting)
Aanzienlijk/ zeer ernstig en/of onomkeerbaar	Bestuurlijk optreden	Bestuurlijk optreden	Bestuurlijk optreden Strafrechtelijk optreden via OM	Bestuurlijk optreden Strafrechtelijk optreden via OM
Van belang	Bestuurlijk optreden	Bestuurlijk optreden	Bestuurlijk optreden	Bestuurlijk optreden
Beperkt	Aanspreken / Informeren	Bestuurlijk optreden	Bestuurlijk optreden	Bestuurlijk optreden
Vrijwel nihil	Preventie, verleiden, informeren en aanspreken, voorlichting, adviseren gesprek met toezichthouder	Preventie, verleiden, informeren en aanspreken, voorlichting, adviseren gesprek met toezichthouder	Bestuurlijk optreden	Bestuurlijk optreden

Hoe werken we met de matrix?

Aan de hand van de matrix lopen de toezichthouders en juristen 5 stappen door.

Stap 1. Plaats van overtreding in de interventiematrix

a. Beoordelen van het soort overtreding en de gevolgen van de overtreding. Het gaat dan om de gevolgen voor milieu, natuur, water, veiligheid, gezondheid, woon- en leefklimaat, openbare orde.

b. Kiezen met wat voor overtreder⁶ ze te maken hebben. Dit doet de toezichthouder via het gedrag en de toezicht – en handhavingshistorie.

Stap 2. Bepalen van verzachtende of verzwarende redenen of omstandigheden

Het gaat hier bijvoorbeeld over een situatie waarin de overtreding mogelijk wel was toegestaan (rechtvaardigingsgrond). Of voor hoeveel schade de overtreding (mogelijk) zorgt. Of dat de overtreder financieel voordeel (winst of besparing) heeft gehad.

Stap 3. Kiezen van de sanctie binnen een vakje van de matrix

Het overgrote deel van de overtredingen valt in één van de lichte delen van de matrix. Een ander klein deel valt in de donkere deel van de matrix. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- *het illegaal slopen van bouwwerken met asbest;*
- *illegale verhuur van kamers;*
- *illegaal verbouwen van een monument.*

De toezichthouder start zo licht mogelijk met de inzet van een sanctie (straf). Wanneer dit niet werkt stapt de toezichthouder over op zwaardere sancties en kiest een ander vakje. Onze reacties op overtredingen zijn strenger als overtredingen blijven duren of zich herhalen.

Stap 4. Bepalen of afstemmingsoverleg nodig is

De toezichthouder gaat na of de overtreding eventueel ook met een strafrechtelijke sanctie kan worden aangepakt. Dit hangt af of er sprake is van verzwarende aspecten. Bijvoorbeeld:

- *herhaling van de overtreding (recidive);*
- *bij bedreiging van een toezichthouder;*
- *er sprake is van overtredingen in een georganiseerd verband.*

Stap 5. Vastleggen

De toezichthouder registreert de ernst van de overtreding en het gedrag van de overtreder in het zaakstelsel (Mozard of Centric Leefomgeving).

4.4.3 Handhaving van bijzondere taken

De gemeente heeft voor o.a. funderingen, horeca, kinderopvang, prostitutie, sluiten van panden artikel 13b, waterpijplocaties, coffeeshops en funderingen aparte beleidsplannen⁷. Hoe we handhaven op die onderwerpen staat in de bijlage 13.2 van het bijlagenboek.

⁶ Als de toezichthouder niet is staat is het gedrag van de overtreder kiezen, dan gaan we uit van goedwillende overtreder. ⁷ Beleidsrichtlijn Toezicht & Handhaving funderingen, Sanctiestrategie horeca 'Coffeeshopbeleid, Shishaloungebeleid, nota prostitutie en seksbranche'. 'Toezicht en handhavingbeleid kinderopvang' beleid artikel 13 B Opiumwet Zaanstad

4.5 Gedoogstrategie

Wanneer en hoe zien we af van handhaving? Uitstellen van handhaven

In bijzondere gevallen kunnen wij afzien van handhaving (gedogen). Als gemeente treden wij dan niet op tegen iets wat niet mag. Dat kan bijvoorbeeld als er echt zicht is op legalisatie. Dat betekent dat er op (korte) termijn geen sprake meer is van een overtreding.

Als gemeente zijn wij terughoudend in het gedogen van overtredingen. Een gedoogsituatie is altijd van tijdelijke aard. Dit omdat het strijdig handelen binnen korte tijd ophoudt. Als wij tot gedogen overgaan gebruiken wij een gedoogstrategie. In onze aanpak volgen we de Rijksnotities 'Gedogen in Nederland en Grenzen aan gedogen'. Zie verder bijlage 14 van het bijlagenboek.

5 Hoe voeren we het beleid uit?

Prioriteiten en het Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

De prioriteiten helpen de vergunningverleners, toezichthouders en juristen om te bepalen:

- hoe gedetailleerd zij een vergunningaanvraag moeten toetsen;
- hoe veel en actief zij toezichthouden;
- welke sanctie (straf) we in zetten.

Op basis van het dit beleidsplan maken we jaarlijks een uitvoeringsprogramma VTH. Hierin staat hoe we in de praktijk invulling geven aan het beleidsplan. In het uitvoeringsprogramma houden we zoveel mogelijk rekening met de wensen van de inwoners en ondernemers. Daarnaast is er ruimte om in te spelen op bestuurlijke ambities en actualiteiten.

Begroting en beleidsplan

Om de VTH-taken uit te kunnen voeren, zijn financiële en personele middelen nodig. De uitvoering van de VTH-taken financieren wij via de begroting van de gemeente. Met de vaststelling van de gemeentelijke begroting autoriseert de gemeenteraad de benodigde financiële middelen. Daarmee is de uitvoering financieel geborgd. De financiële middelen die in de begroting staan, zijn door vertaald in het systeem waarin al ons personeel staat. In dit systeem houden we de bezetting en formatie bij. Jaarlijks verandert de begroting. Daarmee is dit overzicht onderhevig aan wijzingen en CAO ontwikkelingen.

Afstemming met onze ketenpartners

Zaanstad heeft afspraken gemaakt met de VrZW, de GGD en de Omgevingsdienst NZKG. Deze drie partners controleren voor ons op brandveiligheid, kinderopvang, milieu en bodem. Bij incidenten of projecten werken we samen (het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier, politie en het OM). Zie bijlage 15 in het bijlagenboek voor een overzicht met wie we regelmatig overleggen.

Uitvoering staat in processen

Hoe wij vergunningen verlenen, toezicht houden en handhaven staat in werkprocessen. Die processen staan in ons processenapplicatie Engage⁸.

Taakveld	Codenummer	Subomschrijving	Grootboekrekening	Som van jaar begroting
0.4 Overhead	201581 - Apparaat product 7.3 - 0.4	200041 - Afd. Gebruikstoezicht	201581.8699.200041	176.442
		200751 - Afd. Advies en Toezicht	201581.8699.200751	87.741
		200752 - Afd. Vergunningen	201581.8699.200752	103.519
8.3 Wonen en bouwen	201597 - Apparaat product 6.2 - 8.3	200041 - Afd. Gebruikstoezicht	1597.8699.200041	2.344.157
	201598 - Apparaat product 7.2 - 8.3	200751 - Afd. Advies en Toezicht	201598.8699.200751	2.836.874
		200752 - Afd. Vergunningen	201598.8699.200752	3.209.093
Eindtotaal				8.757.927

⁸In 9.1.2 uitvoeren Gebruikstoezicht Bouw en RO staan de processen van toezicht en handhaving. Deel 1 beoordelen en onderzoeken, 2 afwegen en aankondigen dwangmiddelen, 3 opleggen last onder dwangsom, 4 opleggen last onder bestuursdwang, 5 bewaken afbetalingsregeling met de gemeente, 7 inspecties VrZW brandveiligheid

Nieuwe Verordening uitvoering en handhaving is vastgesteld

In juli 2022 heeft de raad de nieuwe Verordening uitvoering en handhaving vastgesteld. De gemeente moet een verordening te hebben. We hebben alvast een nieuwe verordening gemaakt waarmee we vooruitlopen op de Omgevingswet. In de verordening staat hoe wij zorgen voor een goede uitvoering van vergunningverlening en handhaving. De nieuwe verordening is de opvolger onze Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht. Deze verordening geldt totdat de Omgevingswet in gaat.

Voldoen aan de Kwaliteitseisen uit de wet VTH (kwaliteit en aantal medewerkers)

De wet VTH stelt eisen aan de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken. We moeten als gemeente voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria. Daarin staat bijvoorbeeld welke opleiding kennis en ervaring de vergunningverleners, toezichthouders en juristen moeten hebben. Ook staan er activiteiten in die iedere gemeente en omgevingsdienst moet uitvoeren. Een andere eis gaat over het aantal medewerkers van het Jaarlijks kijken we of we nog voldoen aan de kwaliteitscriteria. Ieder jaar kijken we voor iedere activiteit voldoende medewerkers binnen onze organisatie aanwezig is. Dit doen we ook voor onze taken die de Omgevingsdienst NZKG voor ons uitvoert.

6 Evaluatie

De laatste stap van de BIG 8 is de evaluatie.

Het VTH-beleid werken we uit in het Uitvoeringsprogramma VTH. In dit programma staat wat onze planen zijn voor dat jaar en wat we precies gaan doen. We kijken ieder (half) jaar of we alle activiteiten ook uitvoeren. Ieder jaar maken we een jaarverslag waarin we verantwoorden wat we wel en niet hebben gedaan. Naast het monitoren voor het jaarverslag volgend de afdelingen de resultaten ook steeds zelf. Die gegevens gebruiken we om te kijken naar de werkverdeling en voor de controles van de handhavingstermijnen.

Monitoren is het sluitstuk van het beleidsplan. Dat is het niet van onze evaluatie. We willen leren van onze monitoring. Doen we steeds de juiste dingen? In de aankomende jaren willen we kijken hoe we de monitoring nog kunnen verbeteren.

Op dit moment zijn we al bezig met het maken van een nieuw besturingsmodel voor de VTH-taken. In dit model beantwoorden we vier vragen:

1. *Wat willen we bereiken (doelen)?*
2. *Hoe gaan we de doelen volgen (indicatoren)?*
3. *Wanneer, waarover, hoe en met wie overleggen we (Overlegstructuur)?*
4. *Wie gaat wat doen (verantwoordelijkheid)?*

Evaluatie van het VTH-beleid

Regelmatig evalueren wij het VTH-beleid. We beoordelen dan of:

- *de beleidsdoelen uit het VTH-beleid zijn bereikt;*
- *of het uitvoerings- en handhavingsbeleid nog actueel is.*

De uitkomst gebruiken we voor het nieuwe VTH-beleid en het uitvoeringsprogramma van het volgende jaar.

Foto: Mike Binke

Gemeente Zaanstad

Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
postbus 2000, 1500 GA Zaandam
T 14 075

www.zaanstad.nl

ZNSTD